

การสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรีผ่านเพลงออกภาษา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Creation of Old Town Identities through Multi-language Song for Promoting Cultural Tourism

วันที่รับบทความ: 24 พฤษภาคม 2566

ชนิดา จันทรงาม¹

วันที่แก้ไขบทความ: 23 มิถุนายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 3 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี นำมาออกแบบสร้างสรรค์การแสดง ชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี และ 2) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการพรรณนา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อออกแบบผลงานสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรีผ่านเพลงออกภาษาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมี 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรี 6 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทย จีน ลาว มอญ เขมร และโปรตุเกส 2) การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ในรูปแบบเพลงออกภาษา ชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี ที่สะท้อนอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 6 ชาติพันธุ์ นำมาวิเคราะห์และออกแบบตามองค์ประกอบการแสดง 6 องค์ประกอบ 3) การเผยแพร่ผลงานการแสดงเข้าร่วมนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ระดับนานาชาติ (International Festival of Arts and Culture 2022) วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 จัดโดย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ 4) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแสดงเพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี และการร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานภายในชุมชนในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมถึงการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ

คำสำคัญ: นาฏศิลป์สร้างสรรค์ เพลงออกภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ย่านธนบุรี การส่งเสริมการท่องเที่ยว
เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

¹ อาจารย์ ดร. ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail: chanida.j@dru.ac.th

Creation of Old Town Identities through Multi-language Song for Promoting Cultural Tourism

Received: May 24, 2023

Chanida Janngam ¹

Revised: June 23, 2023

Accepted: July 3, 2023

Abstract

The purposes of this study were to 1) discover about the identity of multi-cultural ethnic groups in Thonburi area to design the performance called a multi-language Thonburi song; 2) find out the methods to encourage cultural tourism through the identity of ethnic groups in Thonburi area. The study employed qualitative and creative research methodologies. The tools used were in-dept interview, group-conversation records, and questionnaires. The content data were analyzed through content explanation and brought the analyzed data for the creative performance design. The results of the study revealed that the identification of ethnic groups in Thonburi area through a multi-language song for the cultural tourism encouragement included 4 topics. Firstly, the cultural identity included 6 ethnical groups; Thai, Chinese, Laotian, Peguan, Indian, and Portuguese. Secondly, the artwork creation called a multi-language Thonburi song reflected the 6 ethnical groups' cultures, which has been analyzed and designed based on the 6 elements of the performance. Thirdly, the performance has been shown at the International Festival of Arts and Culture 2022, held on 10th November 2022 by Srinakharinwirot University. Finally, the cultural tourism encouragement method has transferred knowledge through the multi-language Thonburi song as well as the corporations between the educational institution and the community organization for cultural tourism encouragement. Furthermore, it was also included the activities distribution and public relations.

Keywords: Dance creation, Tonal Language Song, Ethnic groups in Thonburi Area, Tourism Promotion, Thonburi Old Town Area Conservation

¹ Ph.D., Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: chanida.j@dru.ac.th

บทนำ

กรุงธนบุรีเดิมมีชื่อเรียกว่า “เมืองธนบุรีศรีมหาสมุทร” แต่ชาวตะวันตกนิยมเรียกว่า “เมืองบางกอก” ที่ตั้งระหว่างคลองบางกอกน้อยกับคลองบางกอกใหญ่ ซึ่งในอดีตคลองทั้งสองนี้คือ แม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติ ทั้งจากทวีปเอเชียและยุโรป สมเด็จพระชัยราชาธิราช (พ.ศ. 2077-2089) จึงโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองระหว่างคลองบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เพื่อช่วยลกระยะการเดินทางจากปากน้ำเข้าสู่กรุงศรีอยุธยาให้สะดวกรวดเร็วขึ้น ต่อมา คลองลัดตั้งกล่าวได้ขยายกว้างขึ้นกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาสายใหม่ ส่วนแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิมที่เชื่อมกันด้วยคลองลัดนี้ได้เปลี่ยนสภาพเป็นดินตื้นเขินและแคบลงจนกลายเป็นคลองบางกอกน้อย บางกอกใหญ่ (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2550, หน้า 19)

ประวัติศาสตร์การย้ายถิ่นฐานอพยพของชุมชนจากกรุงศรีอยุธยาหลังเสียกรุงครั้งที่ 2 ได้ย้ายมาตั้งถิ่นฐานยังราชธานีแห่งใหม่ ในสมัยนั้นจึงปรากฏวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมชุมชนเก่าแก่ในสมัยอยุธยาสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันและยังคงปรากฏกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนบริเวณเขตพื้นที่ ซึ่งในอดีตเคยเป็นชุมชนที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ทั้งวิถีชีวิต วัฒนธรรม สภาพความเป็นชุมชนดั้งเดิมผสมผสานสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองธนบุรี แม้เทคโนโลยีการคมนาคมมีความเจริญก้าวหน้าแต่ย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรียังคงปรากฏอัตลักษณ์ที่โดดเด่นทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต สิ่งเหล่านี้ถูกสะท้อนออกมาจากความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรีในชุมชนต่าง ๆ ประกอบด้วย กลุ่มไทย กลุ่มจีน กลุ่มแขก กลุ่มมอญ กลุ่มลาว และกลุ่มโปรตุเกส ล้วนแล้วแต่มีขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกัน รวมถึงการนับถือศาสนาที่ต่างกัน ทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม โดยกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้สามารถรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้ได้ ดังปรากฏในแบบแผนประเพณี พิธีกรรม ตลอดจนศาสนสถานอันเป็นที่เคารพศรัทธา อาทิ วัด โบสถ์ มัสยิด และศาลเจ้า

ความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ของชุมชนย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรีนี้ มีจุดแข็งและมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะตัวที่ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภาษา เครื่องแต่งกายอันเป็นส่วนที่แสดงออกมาให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงความเป็นวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง การแสดงออกผ่านความเชื่อและค่านิยมในรูปแบบต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ที่ปรากฏในพื้นที่ ย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี นำมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาอัตลักษณ์และรูปแบบการแสดงที่สะท้อนความหลากหลายทางชาติพันธุ์มานำเสนอผ่านเพลงออกภาษา ซึ่ง สุจิตต์ วงษ์เทศ (2556, หน้า 1) ได้ให้ความหมายเพลงสิบสองภาษา หรือเพลงออกภาษา หมายถึง เพลงสำเนียงนานาชาติพันธุ์ที่เป็นเพื่อนบ้านอยู่โดยรอบสยามและที่ชาวสยามรู้จักดีในสมัยก่อน เช่น ลาว มอญ เขมร พม่า ญวน ขวา มลายู จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฝรั่ง ฯลฯ ก็ได้ จำนวนสำเนียงเพลงมีความไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับเวลา สถานที่ กลุ่มนักดนตรี กับนักร้องที่ทำงานขณะนั้น ใครขยันจะทำให้ครบสมาชิกองค์การสหประชาชาติก็ไม่ผิดกติกา เพลงสิบสองภาษามีขึ้นเชิงที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์และอวดความเป็นสยามที่เหนือกว่า แต่อีกด้านหนึ่งก็แสดงความสัมพันธ์อันเครือญาติกับเพื่อนบ้านอย่างกับชื่อเพลงดนตรีนำหน้าชื่อชาติพันธุ์

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรีเป็นกลุ่มชุมชนที่มีบทบาทต่อสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ผสมผสานจนเกิดวัฒนธรรมใหม่ขึ้น ผู้วิจัยมีแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านเพลงออกภาษา ซึ่งเพลงออกภาษาเป็นเพลงที่ปรากฏขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นวิธีการนำเสนอในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยผ่านเพลงออกภาษา เพื่อเป็นการสืบทอดศิลปะการแสดงของไทยและเกิดการบูรณาการร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างอัตลักษณ์ในเชิงพื้นที่ รวมไปถึงการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ให้บุคคลภายนอก รวมถึงเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรีนำมาออกแบบสร้างสรรค์การแสดง ชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) กลุ่มประชาชน เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ จำนวน 10 คน สัมภาษณ์ประธานสภาวัฒนธรรมเขต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานวิจัย
- 2) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยและด้านดนตรีไทย จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย อีกทั้งให้ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน รวมถึงประเมินผลงานและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดงานวิจัย
- 3) ผู้ประเมินผลงานการแสดง คือ ประชากร เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ 50 คน และผู้เข้าร่วมชมการแสดง จำนวน 100 คน เพื่อสำรวจความพึงพอใจต่อการสร้างสรรค์การแสดง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงเอกสาร (document analysis) โดยมีแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม IOC (item objective congruence index) จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 5 ท่าน

ผลการคำนวณค่าความสอดคล้องคำถามชุดที่ 1 ข้อคำถามสัมภาษณ์งานวิจัย (สำหรับประชาชนเขตอนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ได้แก่ เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่) เฉลี่ยรวม 0.9 คำถามชุดที่ 1 มีความเที่ยงตรงใช้ได้

ผลการคำนวณค่าความสอดคล้องคำถามชุดที่ 2 ข้อคำถามสัมภาษณ์งานวิจัย (สำหรับนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์) เฉลี่ยรวม 0.9 คำถามชุดที่ 2 มีความเที่ยงตรงใช้ได้

ผลการคำนวณค่าความสอดคล้องคำถามชุดที่ 3 แบบประเมินความพึงพอใจผลงานการสร้างสรรคานาฏศิลป์งานวิจัยเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรีผ่านเพลงออกภาษาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เฉลี่ยรวม 0.97 คำถามชุดที่ 3 มีความเที่ยงตรงใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารวิชาการ การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้คำถามปลายเปิด มีการบันทึกเสียงและจดบันทึกการสัมภาษณ์ต่าง ๆ รวมถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการเข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมแต่ละชุมชนในเขตพื้นที่ธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ และการเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสัมมนาการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลและทฤษฎีต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนจึงนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นขั้นตอนในประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน สู่กระบวนการการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานและการนำเสนอผลงานในการประชุมระดับชาติหรือระดับนานาชาติ ถ่ายทอดองค์ความรู้การแสดงเพลงออกภาษาฝั่งธนบุรีให้กับชุมชน นำไปสู่การหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรีผ่านเพลงออกภาษาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรีสู่การสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์ ชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยโดยมีเนื้อหาและประเด็น 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรี 2) การสร้างสรรค์ผลงานชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี 3) การเผยแพร่ผลงาน และ 4) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. อัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรี อัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรี คือ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัย

รัตนโกสินทร์ มีความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชัดเจนตามองค์ประกอบทางวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือน การดำเนินวิถีชีวิต ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ 6 ชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาวไทย กลุ่มแขก กลุ่มชาวมอญ กลุ่มชาวจีน กลุ่มชาวลาว และกลุ่มชาวโปรตุเกส

1.1 กลุ่มชาวไทย กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อชาวไทยเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยธนบุรีสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานี ทำให้มีการอพยพผู้คนมาจากกรุงศรีอยุธยาเข้ามาอาศัยได้ร่มบรมโพธิสมภารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ชาวไทยในกรุงเทพมหานครจึงมีทั้งชาวเมืองดั้งเดิม และชาวไทยที่อพยพเข้ามาพร้อมกับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ประเพณีและวัฒนธรรมรวมถึงการแต่งกายยังคงสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์

1.2 กลุ่มแขก ชาติพันธุ์แขกที่ปรากฏในสังคมไทยสมัยธนบุรีมีที่มาจากแตกต่างกันด้านชาติพันธุ์ การย้ายถิ่นฐานของแขกมาจากหลากหลายเชื้อชาติต่าง ๆ ได้แก่ สายอาหรับ-เปอร์เซีย สายขวามลายู สายจาม-เขมร สายอินเดีย-ปากีสถาน-บังคลาเทศ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งชาวมุสลิมในพื้นที่ธนบุรีมีชุมชนมุสลิมที่แบ่งตามความเชื่อ ความศรัทธา ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ชุมชนมุสลิมสายซุนนีและชุมชนมุสลิมสายชีอะห์ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชาวมุสลิมจะตั้งอยู่บริเวณโดยรอบของมัสยิด ทำให้บริเวณสี่แยกจุดตัดระหว่างถนนประชาธิปไตยกับถนนอิสรภาพเพื่อข้ามไปยังฝั่งพระนคร มีชื่อเรียกว่า “แยกบ้านแขก” ซึ่งชื่อแยกมาจากในสมัยก่อนมีชาวไทยเชื้อสายอินเดียและมีชาวมุสลิมอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก

1.3 กลุ่มชาวมอญ การอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชาวมอญมีสาเหตุมาจากการที่บ้านเมืองมีภาวะสงคราม ซึ่งเป็นชาวมอญที่เคยอยู่แถวเมืองทวายและเมืองมะริดที่มีความชำนาญทางเรือเป็นอย่างมาก จึงได้รับราชการสังกัดกองเรือในสมัยโบราณโดยการเป็นพวกฝีพายเรือหลวง ชาวมอญที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันอาศัยอยู่บริเวณบ้านมอญ แขวงศิริราชบุรี เขตธนบุรี มีวัดประดิษฐาราม (วัดมอญ) เป็นวัดเก่าที่มีมาแต่เดิมในสมัยธนบุรี บนเสาหงส์วัดประดิษฐารามจะมีโหนด (ธงตะขาบ) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของวัดมอญและจะมีพิธีแห่ในเทศกาลสงกรานต์

1.4 กลุ่มชาวจีน ชาวจีนได้อพยพเข้ามายังประเทศไทยโดยเรือสำเภา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มพ่อค้าสำเภาจีนมาอาศัยในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและมีบทบาทต่อสังคมไทย โดยเฉพาะในสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ด้วยสมเด็จพระเจ้าตากสินเองเป็นคนไทยเชื้อสายจีนแต่จึงได้สู้รบกับพม่าในการกอบกู้กรุงศรีอยุธยาและสถาปนากรุงเทพมหานครขึ้น ปัจจุบันชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเขตธนบุรี เรียกว่าชุมชนกุฎีจีน ชาวจีนที่นี้ส่วนใหญ่เป็นจีนฮกเกี้ยน เป็นชุมชนริมคลองวัดกัลยาณ์ มีศาลเจ้าที่แสดงถึงความเชื่อและความศรัทธาของชาวจีน

1.5 กลุ่มชาวลาว การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของลาวเวียงสมัยกรุงธนบุรีสืบเนื่องมาจากการสงครามในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายถึงสมัยกรุงธนบุรี กรณีกบฏพระวอพระตาในศึกครั้งนั้นจับได้เจ้านายชาวลาว ได้แก่ เจ้านันทเสน เจ้าอินทวงศ์ เจ้าอนุวงศ์ รวมไปถึงประชาชนชาวลาวทั้งหลายที่ถูกกวาดต้อนมายังกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันชาวลาวอาศัยบริเวณริมคลองบางลำไย มีวัดบางลำไย (วัดลาว) ที่สร้างจากความศรัทธาของชาวลาว โดยมีท้าวหนะเสนและท้าวอินทะเสนประมุขของชาวลาวร่วมกันสร้างขึ้น

อีกทั้งยังมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังคงอยู่ในวิถีของชาวลาวคือ การทำขลุ่ยและแคนอันเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงในเขตฝั่งธนบุรี

1.6 กลุ่มชาวฝรั่งโปรตุเกส ชาวโปรตุเกสเป็นชาวตะวันตกชาติแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในอยุธยาและสร้างสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับสยาม เมื่อครั้งสงครามในสมัยกรุงศรีอยุธยา ชาวโปรตุเกสบางส่วนได้เข้าร่วมรบเพื่อต่อสู้กับพม่าในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และสามารถกอบกู้เอกราชกลับคืนมาได้ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงทรงพระราชทานที่ดินบริเวณกุฎีจีน สำหรับสร้างโบสถ์ซางตาครู้ส ที่แสดงถึงความเป็นชาติฝรั่งคือการนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก นับว่าเป็นสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น นอกจากนี้ยังมีขนมฝรั่งกุฎีจีนที่จัดเป็นขนมโบราณมีการสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

2. การสร้างสรรค์ผลงานชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอการแสดงในรูปแบบเพลงออกภาษา โดยการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์มีกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 แรงแบบตาลใจและแนวความคิด “เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากย่านเมืองเก่าธนบุรีเป็นย่านเก่าแก่ที่มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้กรุงธนบุรีเป็นที่ชุมนุมของคนหลากหลายชาติพันธุ์ทั้งจีน มุสลิม โปรตุเกส มอญ ลาว รวมกับคนไทยดั้งเดิม ผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงเกิดแนวความคิดในการนำเสนอความหลากหลายทางชาติพันธุ์ รวมถึงอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ไทย จีน ลาว มอญ แขก ฝรั่ง (โปรตุเกส) มานำเสนอในรูปแบบเพลงออกภาษา

2.2 การออกแบบบทร้องและทำนองเพลง ผู้วิจัยนำอัตลักษณ์ทางด้านชาติพันธุ์ของชุมชนย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรีมาออกแบบบทร้องและทำนองเพลง โดยออกแบบเนื้อร้องสะท้อนอัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ได้แก่ การอพยพเข้ามาประเทศไทย การแต่งกาย อาหาร อัตลักษณ์ที่โดดเด่น และสถานที่อยู่ในปัจจุบัน มาประพันธ์บทร้องและใช้ทำนองเพลงออกภาษาที่สอดคล้องกับกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ บทร้องมีดังนี้

ไทย (เพลงพญาสี่เสา)

ชาวสยามอยู่เป็นสุขทุกสมัย	สวมอัครัดนุ่งปุมไทยดูโอ้อ่า
รูปดุงชาวกรุงศรีอยุธยา	ดุงดงามหนักหนาน่านิยม
พระเจ้าตากสถาปนากรุงธนบุรี	เป็นราชธานีของไทยได้เหมาะสม
ลาวจีนแขกมอญฝรั่งล้วนชื่นชม	ไทยสุขสมต่างเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน

แขก (เพลงแขกเจ้าเซ็น)

ชนห้ากลุ่มชาติพันธุ์แขกแปลกถิ่นฐาน	ก่อตั้งบ้านยังฝั่งธนลวิถิ
สวมเศวตโสภณยาวกรอมเท้าดี	กางเกงสีวิลาศงามเลื่อมลาย
อาหารแขกรสร้อนแรงแกงดันจา	แกงกุรหมา แกงมันมันนั้นหลากหลาย
มัสยิดมิให้เห็นเป็นเรียงราย	สองนิกายเรียกบ้านแขกแยกสำคัญ

มอญ (มอญสืบปิ่นเฉพาะเพลงเร็ว)

ชาวมอญล่องเรือเที่ยวขายค้า	ลี้สงครามจากพม่ามาสยาม
นุ่งผ้าลายตามอย่างช้างพุกาม	โพกศีรษะดูงามยามไต้ยล
วัดประดิษฐ์ฯ ทำข้าม บางกระดี่	เป็นถิ่นที่บ้านมอญตามนุสนธิ์
การนาวาเขียวชาญชำนาญกล	ธงตะขาบแห่บวนวันสงกรานต์

จีน (เพลงจีนชวน)

จากเมืองจีนล่องลำสาเกาใหญ่	เดินทางไกลสู่เขตแคว้นแดนสยาม
ทำการค้าเงินไทยให้ลือนาม	เจ้ากรุงธนเรื่องรามนามน่าชม
ชนชาวจีนต่างรักเปิกกันถ้วนทั่ว	หมวกสวมหัวใส่เสื้อสายสำรวสม
ภูมิจีนถิ่นวัฒนธรรมอันเกลียวกลม	นายนิยลจีนฝั่งธนคนสำคัญ

ลาว (เพลงขอเต้ย)

ชนชาติลาวย้ายมาจากปากเวียงจันทร์	ถิ่นฐานมั่นคงลงสวนลาวบางไผ่ไก่อ
ล้วนผาดผ้าสักขาพวงสวมวไลย	เป่าแคนแอ่วสนุกไซ้ในฝั่งธน
ท้าวหนทเสนอินทเสนพ้อปู้ตา	เป็นศูนย์รวมจิตศรัทธามั่นทุกหน
ขลุ่ยบ้านลาวลือเลื่องไปในสากล	ชนนิยมชมว่าดีมีฝีมือ

ฝรั่งโปรตุเกส (ลูกกุ๊กจีน)

พวกฝรั่งรอบเดินทางมาสยาม	โปรตุเกสคือนามตามเรียกขาน
เสื้อสักหลาดสวมใส่ให้โอฬาร	มองตระการกางเกงหมวกชวนชื่นใจ
พระเมตตาแห่งมหาจักรีเจ้า	ทรงโปรดเกล้ายกแผ่นดินถิ่นอาศัย
ได้สร้างโบสถ์ขางตาครูสคู่ถิ่นไทย	ขนมฝรั่งรังสรรค์ไว้ให้ชื่นชม

(เพลงดวงพระธาตุ)

ย่านชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรี	หลากวัฒนธรรม หลากวิถี หลากสีสัน
ทุกชุมชนต่างมีจิตมิตรสัมพันธ์	เชิญทุกท่านมาเยือนเราชาวฝั่งธน.

2.3 เครื่องดนตรีประกอบการแสดง เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงในช่วงปีพาทย์เครื่องห้าประกอบด้วย ปี่ใน ระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ กลองทัด ตะโพน ฉิ่ง ฉาบ กรับ ในการบรรเลงเพลงออกภาษาจะใช้เครื่องดนตรีกำกับจังหวะของภาษานั้น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย เช่น ภาษาจีน ใช้กลองจีน กลองตอกแต้ว ภาษาฝรั่ง ใช้กลองอเมริกัน (อเมริกัน) หรือกลองแตรัก ภาษามอญ ใช้ตะโพน เปิงมาง

2.4 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยมีแนวความคิดการออกแบบเครื่องแต่งกายจากภาพจิตรกรรมสิบสองภาษา วัดบางขุนเทียนนอกและวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) ที่ปรากฏการแต่งกายของชาติพันธุ์ที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทย รวมถึงการวิเคราะห์จากโคลงภาพคนต่างภาษาที่ได้อธิบายถึงกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบในโคลงภาพคนต่างภาษา อีกทั้งการออกแบบเครื่องแต่งกายผู้วิจัยคำนึงถึงการนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน ซึ่งรูปแบบเครื่องแต่งกายสามารถสะท้อนภาพลักษณ์ของชาติพันธุ์นั้นได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 1 เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง (แขก จีน ไทย โปรตุเกส ลาว มอญ)
ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

2.5 การออกแบบแถว การแปรแถวประกอบการแสดง ผู้วิจัยนำหลักการแปรแถวในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยอนุรักษ์เป็นหลักในการออกแบบแถวในการแสดงช่วงที่รำรำพร้อมกันทุกชาติพันธุ์ เช่น ช่วงทำออกจากเวทีแปรแถวเป็นรูปตัววี แถวหน้ากระดาน แถวตอนสองแถว และการออกแบบแถวเพื่อสื่อความหมายถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ เช่น กลุ่มชาวจีนออกแบบแถวเป็นรูปเรือสำเภา กลุ่มแขกออกแบบแถวเป็นรูปมัสยิด กลุ่มชาวมอญออกแบบแถวเป็นรูปวัด กลุ่มชาวลาวออกแบบแถวเป็นรูปแคน กลุ่มโปรตุเกสออกแบบแถวเป็นรูปไม้กางเขน เป็นต้น

2.6 กระบวนท่ารำประกอบการแสดง การออกแบบกระบวนท่าในการแสดงเป็นการนำหลักการออกแบบท่ารำทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงอนุรักษ์เป็นหลักในการออกแบบ โดยใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ การตีบทตามความหมายของบทร้อง ซึ่งจะปรากฏในดนตรีรับและช่วงที่กลุ่มชาติพันธุ์แสดงพร้อมกัน ส่วนกระบวนท่าของชาติพันธุ์อื่น ๆ นอกจากชาวไทยใช้การออกกระบวนท่าจากการแสดงที่สะท้อนเอกลักษณ์ชาตินั้น ๆ เช่น การยักคอและการกรีดนิ้วมือของชาติพันธุ์แขก การใช้มือในลักษณะชูนิ้วชี้และนิ้วกลางขึ้นกำนิ้วทั้งสามนิ้วไว้และการสไลด์เท้าของชาติพันธุ์จีน การเต้นบาสโลบของชาติพันธุ์ลาว การเตะขาไปด้านข้างและการกระโดดของชาติพันธุ์มอญ การเดินย่อเท้าของชาติพันธุ์โปรตุเกส

ภาพที่ 2 กระบวนท่าตัวอย่างของกลุ่มชาติพันธุ์ มอญ แขก จีน โปรตุเกส
ที่มา: ผู้วิจัย (2565)

3. การเผยแพร่ผลงาน ผู้วิจัยเข้าร่วมนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ระดับนานาชาติ ครั้งที่ 10 International Festival of Arts and Culture 2022 วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 จัดโดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย 8 ท่าน ในการประเมินผลงานสร้างสรรค์ การสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมชมผลงานในครั้งนี้ โดยมีผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คนมีความพึงพอใจเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับมาก

4. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนในรูปแบบเพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี โดยการบอกเล่าเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 6 ชาติพันธุ์ สามารถวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็น คือ

4.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้ ผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้จากการสร้างสรรค์การแสดงชุด เพลงออกภาษาสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชนในเขตพื้นที่ย่านกรุงเก่า 4 เขต ได้แก่ เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อให้เยาวชนได้มีความกล้าแสดงออก รวมถึงการมีทักษะทางการแสดง โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในการถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่อยู่บริเวณชุมชนทั้ง 4 ชุมชน ได้แก่ โรงเรียนวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี โรงเรียนวัดประดิษฐาราม เขตธนบุรี โรงเรียนวัดเศวตฉัตร เขตคลองสาน โรงเรียนโสมสัสดีโมสร เขตบางกอกน้อย

4.2 การร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานภายในชุมชน ความร่วมมือในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสถาบันการศึกษา การประสานงานร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญ เพราะชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนการสร้างอัตลักษณ์สู่การเผยแพร่อัตลักษณ์ทางด้านชาติพันธุ์ให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ อีกทั้งชุมชนยังเป็นผู้เชิญชวนนักท่องเที่ยวให้เข้ามามีส่วนร่วม ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชน รวมถึงแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในชุมชน

4.3 การประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้นำการแสดงเข้าร่วมแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา ครั้งที่ 21 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมอาเซียนสัมพันธ์ ครั้งที่ 11 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานและประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนฝั่งธนบุรี เป็นอีกช่องทางที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเพื่อมุ่งเน้นถึงการให้ความรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้ต้องมีการบริหารงานการประชาสัมพันธ์ที่ดีทั้งประชาสัมพันธ์ภายในเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์ภายนอกเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มีผู้มาท่องเที่ยวมากขึ้น รวมถึงช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ทั้งทาง Facebook, YouTube เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. อัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรี

ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรีเป็นชุมชนที่เก่าแก่และมีความสำคัญตั้งแต่สมัยอยุธยา สมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นเมืองหน้าด่านในสมัยอยุธยา เป็นเมืองหลวงในสมัยธนบุรี และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ จึงทำให้พื้นที่บริเวณนี้มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ นับว่าเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรี คือ อัตลักษณ์ทางด้านชาติพันธุ์ ซึ่งปรากฏกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ 6 ชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาวไทย กลุ่มแขก กลุ่มชาวมอญ กลุ่มชาวจีน กลุ่มชาวลาว และกลุ่มชาวฝรั่งโปรตุเกส กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มีเอกลักษณ์และความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชัดเจนตามองค์ประกอบทางวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือน การดำเนินวิถีชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ รัญจวน ประวัติเมือง (2556, หน้า ก-ข) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านอาหาร 2) ด้านภาษา 3) ด้านการแต่งกาย 4) ด้านกิจกรรมประเพณี 5) ด้านสภาพแวดล้อมตามสภาพภูมิศาสตร์ 6) ด้านบุคลิกลักษณะและวิถีชีวิต 7) ด้านสถาปัตยกรรม 8) ด้านจิตรกรรมและประติมากรรม 9) ด้านบุคลิกลักษณะและวิถีชีวิต และ 10) ด้านอื่น ๆ เช่น หัตถกรรมพื้นบ้านการจัดการท่องเที่ยวและการแพทย์แผนไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ภูมิพัฒน์ เติทยานนท์ (2546, หน้า 19-20) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นการอธิบายตัวตนของมนุษย์อันเกิดจากการปฏิสังสรรค์ในกลุ่มและนอกกลุ่มตั้งแต่กลุ่มเล็ก ๆ จนถึงระดับโลก “อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์” เป็นความรู้สึกร่วมอัตลักษณ์ความเป็นกลุ่มเดียวกันแตกต่างกันจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องมือที่กลุ่มชาติพันธุ์นำมาใช้แสดงออกหรือสำนึกในทางชาติพันธุ์ของตน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากสำนึกในทางชาติพันธุ์

2. การสร้างสรรค์ผลงานชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี

การสร้างสรรค์ผลงานชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ มีกระบวนการออกแบบการแสดงและวิเคราะห์การแสดงตามองค์ประกอบที่สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าฝั่งธนบุรีผ่านเพลงออกภาษา ซึ่ง ปรีชา ช่างขวัญยืน (2547, หน้า 86) ได้อธิบายถึงงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า กระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะ อันได้แก่ งานวิจัยทางศิลปะแขนงต่าง ๆ เป็นสิ่งที่นักวิจัยควบคุมได้และใช้วิธีการทดลองได้ ยกตัวอย่างเช่น ศิลปะการแสดง ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนาฏศิลป์สามารถที่จะสร้างสภาวะการณ์ในโรงฝึกซ้อมของตนเอง ที่สามารถเทียบเคียงได้กับห้องปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์และสามารถที่จะกำหนดให้ผู้แสดงทดลองการรำได้ในหลาย ๆ ท่าหลาย ๆ แบบ และเฝ้าสังเกตการณ์วิธีการรำแบบใดที่ก่อให้เกิดความงาม จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเรียกว่าเป็นวิจัยเชิงสร้างสรรค์ได้ผลของการวิจัยคือกระบวนการรำ ตัวผู้วิจัยจำเป็นต้องพัฒนาออกมาให้ผู้อื่นได้เข้าใจด้วย นอกจากนี้ พูนพิศ อมาตยกุล (2529, หน้า 74-76) ได้กล่าวถึง เพลงออกภาษาไว้ว่า สำเนียงหรือทางของเพลงไทยว่าเพลงไทยทุกเพลงเป็นของไทยแท้ ๆ แต่ได้ประดิษฐ์ขึ้นให้มีสำเนียงแตกต่างกันออกไป อุปมา

ได้เหมือนเสียงพูดหรือภาษาพูดที่มีหลายสำเนียงหลายภาษา ไม่ได้หมายความว่าเอาเพลงของชาตินั้นมาหรือแต่งเพลงไทยแล้วใช้ชื่อเป็นของชาติอื่นแทน เพลงไทยที่ใช้เล่นในเรื่องจีนก็แต่งเป็นสำเนียงจีน เช่น เพลงต่าง ๆ ในชุดตบจู่ง ก็แต่งเป็นเพลงสำเนียงจีนชื่อเป็นจีน เช่น จีนฮุยฮิน จีนเสียดี้ จีนชิมเล็ก จีนซ้วน เป็นต้น ใช้หน้าทับพิเศษประกอบจังหวะเข้า ฉิ่ง ฉาบ กลอง ตัวอย่าง เพลงสำเนียงต่าง ๆ มีดังนี้ สำเนียงแขก เช่น แขกสำหร่าย แขกเจ้าเซ็น แขกขาว แขกแดง แขกต๋อยหม้อ สำเนียงมอญ เช่น มอญดูดาว มอญอ้อยอิง มอญจับช้างสำเนียงลาว เช่น ลาวดวงเดือน ลาวดำเนินทราย ลาวต๋อนก ลาวสมเด็จ สำเนียงฝรั่ง เช่น ฝรั่งรำเท้า ฝรั่งตัด ฝรั่งจระก้า เป็นต้น

3. การเผยแพร่ผลงาน

การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ ชุดเพลงออกภาษา ผู้วิจัยได้เข้าร่วมนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ระดับนานาชาติ ครั้งที่ 10 International Festival of Arts and Culture 2022 วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 จัดโดย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นการเผยแพร่ผลงานเชิงวิชาการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ไทย 8 ท่าน ประเมินผลงานสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ (2560, หน้า 15-16) ได้อธิบายถึงมาตรฐานการเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการ กล่าวว่า ควรจะต้องมีการเผยแพร่ความรู้ องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย เพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าในวงวิชาการ อาชีพ และในประชาคมวิจัย หมุนักวิจัย นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยนั้น ๆ การเผยแพร่ผลการวิจัย มีหลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น การนำเสนอในแวดวงวิชาการหรือประชาคมวิจัย ทั้งในการประชุมวิชาการ หรือนำเสนอในกลุ่มย่อย การนำเสนอมีทั้งรูปแบบการบรรยาย รายงานหรือรูปแบบของนิทรรศการโปสเตอร์ การตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ การตีพิมพ์ในเอกสารประกอบการประชุม หนังสือรายงานผลงานวิจัย การเผยแพร่ที่มีความหลากหลาย ประกอบกับการใช้ผลงานที่เผยแพร่แล้ว เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินเพื่อตำแหน่งวิชาการ หรือเพื่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ

4. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนในรูปแบบเพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี ในการบอกเล่าเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 6 ชาติพันธุ์ วิเคราะห์ได้ 3 ประเด็น คือ 1) การถ่ายทอดองค์ความรู้ 2) ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานภายในชุมชน 3) การประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ (2554) ได้กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวที่มีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญรวมถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ ประวัติความเป็นมา ทรัพยากรของวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น 2) การท่องเที่ยวที่มีการสร้างหรือส่งเสริมให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหรือจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง 3) การท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม พร้อมทั้งกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยาวนานและยั่งยืน 4) การท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านหรือของชุมชนอื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อธิราช โพธิ์สุวรรณ (2555, หน้า 12-13) ได้อธิบายถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวและสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งในภาพรวมและในเชิงลึกอย่างต่อเนื่อง

การเผยแพร่และสื่อสารภาพลักษณ์การท่องเที่ยวให้แพร่หลายในทุกช่องทาง โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักในความสำคัญของภาพลักษณ์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น รวมถึงสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในความเป็นไทย ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความแตกต่างพร้อมต้อนรับผู้มาเยือนและร่วมเป็นเจ้าบ้านที่ดี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเพื่อหาอัตลักษณ์ของชุมชนย่านกรุงเก่าฝั่งธนบุรีสู่การสร้างสรรคการแสดง ชุด เพลงออกภาษาฝั่งธนบุรี ซึ่งกระบวนการในการประพันธ์เพลง 6 ชาติพันธุ์ เวลาในการแสดง 18 นาที นับว่าเป็นระยะเวลาสำหรับการแสดง แต่เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้แต่ละชุมชน สามารถตัดแยกบทเพลงออกมาเฉพาะแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้ประมาณ 3-4 นาที สำหรับการจัดการแสดงในชุมชนถือว่าระยะเวลามีความเหมาะสม เมื่อชุมชนนำไปใช้ประโยชน์สามารถบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม
2. กระบวนท่ารำที่ใช้ในการแสดงสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมและตามความสามารถของนักแสดง เนื่องจากการออกแบบกระบวนท่าในการแสดงชุดนี้ได้ออกแบบตามหลักการการออกแบบทางด้านนาฏศิลป์ไทยและการแสดงของชาติพันธุ์อื่น ๆ รวมถึงความสามารถของผู้วิจัยนำไปใช้ในเชิงวิชาการในการเผยแพร่ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เมื่อนำไปถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน ผู้วิจัยมีการปรับกระบวนท่าให้ง่ายขึ้นแต่ยังคงสามารถสื่อความหมายตามบทร้องได้

บรรณานุกรม

- จุฑาภรณ์ ทองเพ็ญ. (2554). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดโสธรวรารามวิหารจังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ. (2555). **เอกสารการสอนชุดวิชาวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2547). **การวิจัยทางมนุษย์ (บทสรุปจากที่ประชุมนักมนุษยศาสตร์)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). **ดนตรีวิจิตร ความรู้เรื่องดนตรีไทยเพื่อความชื่นชม**. กรุงเทพฯ: สยามสมัยจำกัด.
- ภูมิพัฒน์ เขติยานนท์. (2546). **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์แห่งลุ่มทะเลสาบรัฐฉาน “ยองท่วย-อินเล”**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐจวน ประวัติเมือง. (2556) **แนวทางการยกระดับภูมิปัญญา อัตลักษณ์ วัฒนธรรมล้านนาสู่การบริหารธุรกิจโรงแรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2556). **สิบสองภาษา สำเนียงเพื่อนบ้าน [เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ]**. ปทุมธานี: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต.
- สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2560). **มาตรฐานการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานวิจัย. วารสารสมาคมนักวิจัย, 22(1), หน้า 15-16.**
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (2550). **การศึกษาองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนย่านกุฎจีนและพื้นที่เกี่ยวข้องเขตธนบุรี**. กรุงเทพฯ: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.